

БЮДЖЕТ 2025

Структурни реформи за инвестиции,
растеж и преодоляване на дефицита

ИИИ
ИНСТИТУТ ЗА ПАЗАРНА ИКОНОМИКА

FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION For Freedom.

БЮДЖЕТ 2025

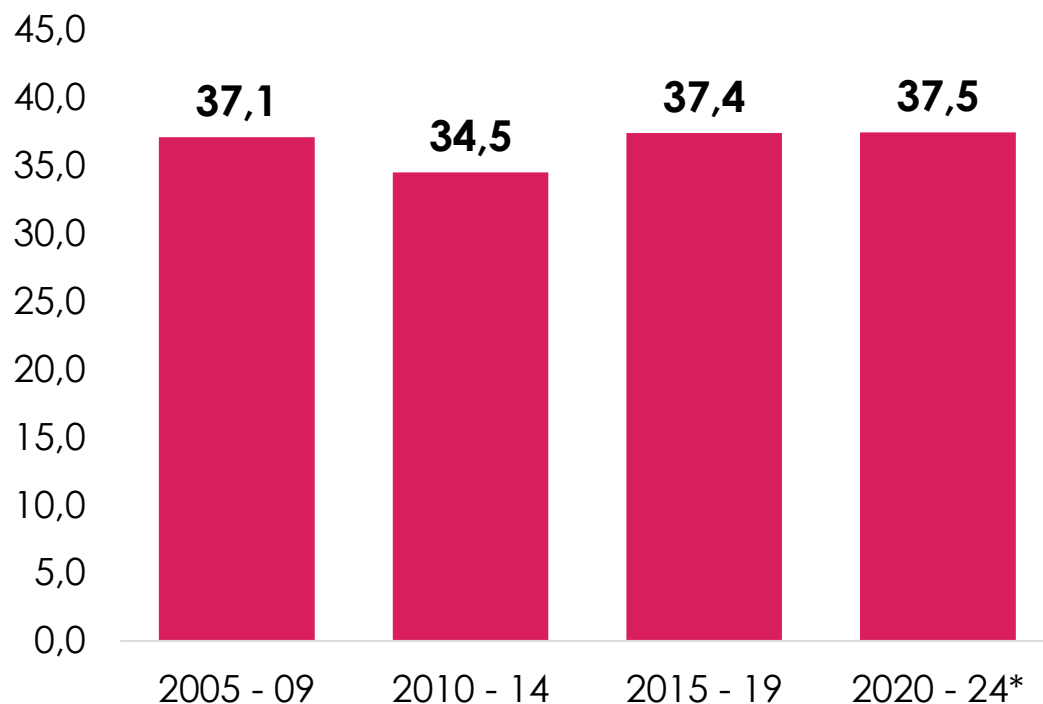
Структурни реформи за инвестиции,
растеж и преодоляване на дефицита

Кръгла маса на ИПИ

4 ноември 2024 г.

Приходите в бюджета са устойчиво в рамките на 37-38% от БВП

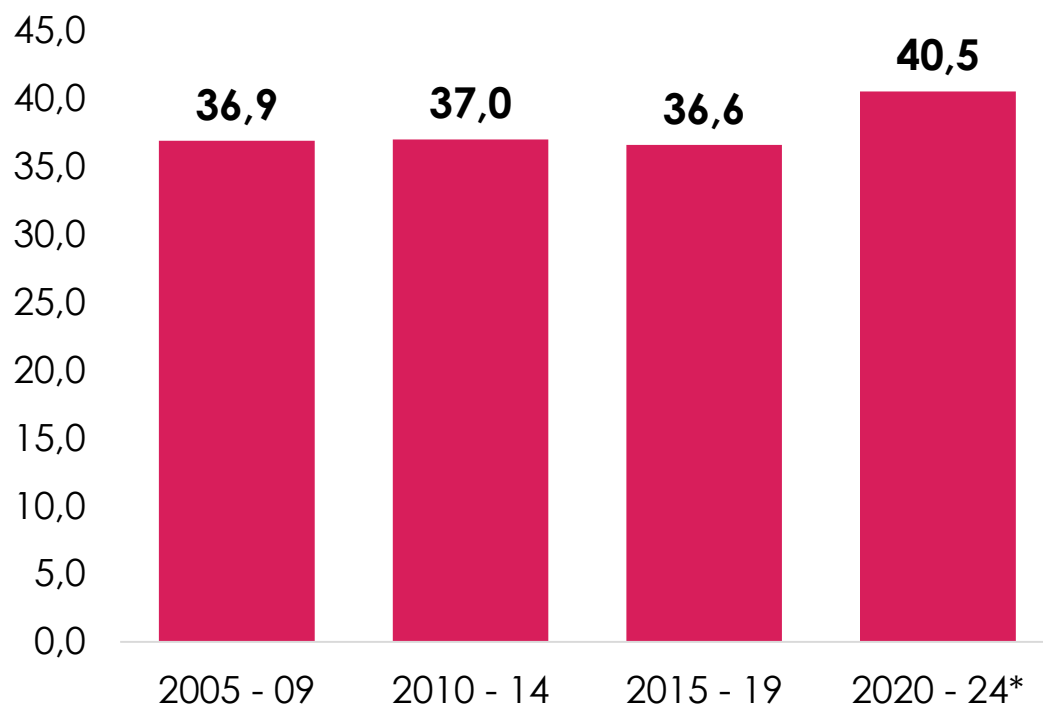
Приходи по консолидираната
фискална програма
(% от БВП, 2005-2024 г.)

- ✓ Приходите по консолидираната фискална програма се запазват на нива от 37-38% от БВП през почти целия период в последните две десетилетия, като по-ниски нива се наблюдават единствено в периода след глобалната финансова криза;
- ✓ Изключвайки помощите от ЕС, данъчните и неданъчните приходи в бюджета се запазват на нива от 34-35% от БВП след пандемията;
- ✓ Динамиката на приходите потвърждава тезата, че бюджетният дефицит е следствие от увеличението на разходната част, а не от слабо представяне в приходите.

Разходите след пандемията са над границата от 40% от БВП

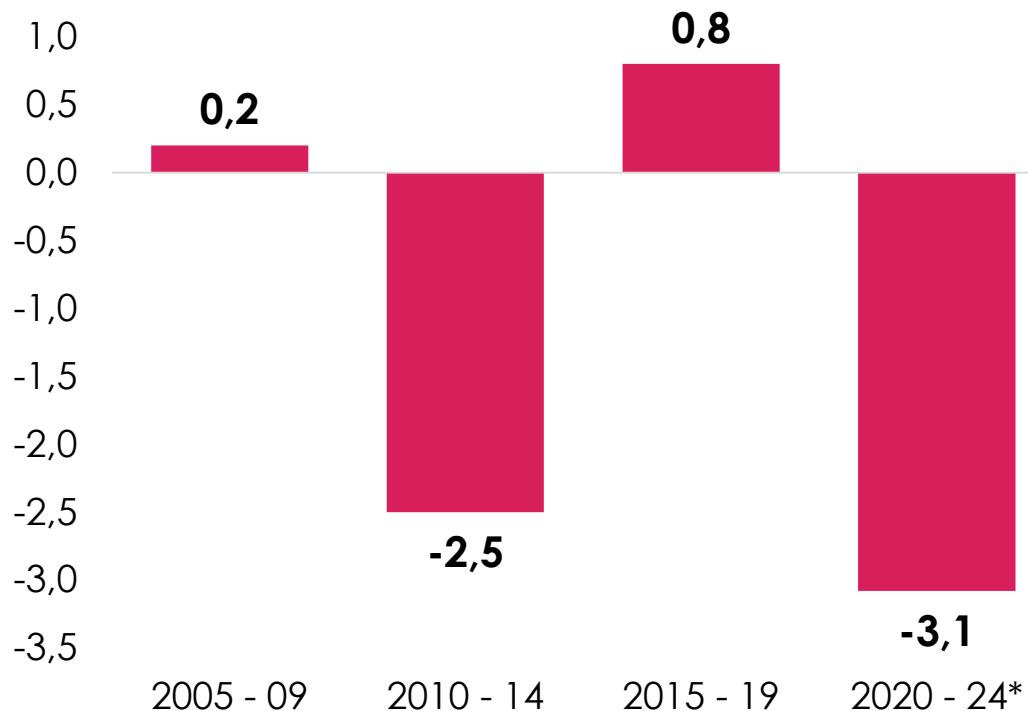
Разходи по консолидираната
фискална програма
(% от БВП, 2005-2024 г.)

- ✓ Публичните разходи в България нарастват чувствително след пандемията;
- ✓ Докато в периода 2005-2019 г. консолидираните разходи са устойчиво на нива от около 36-37% от БВП, в периода след пандемията (2020-2024 г.) разходите преминават границата от 40% от БВП;
- ✓ Фискалната политика през последните две десетилетия ясно показва, че разходи над границата от 40% от БВП означават бюджетен дефицит и натиск върху данъците.

Бюджетният дефицит след пандемията остава твърде висок

Бюджетно салдо по консолидираната
фискална програма
(% от БВП, 2005-2024 г.)

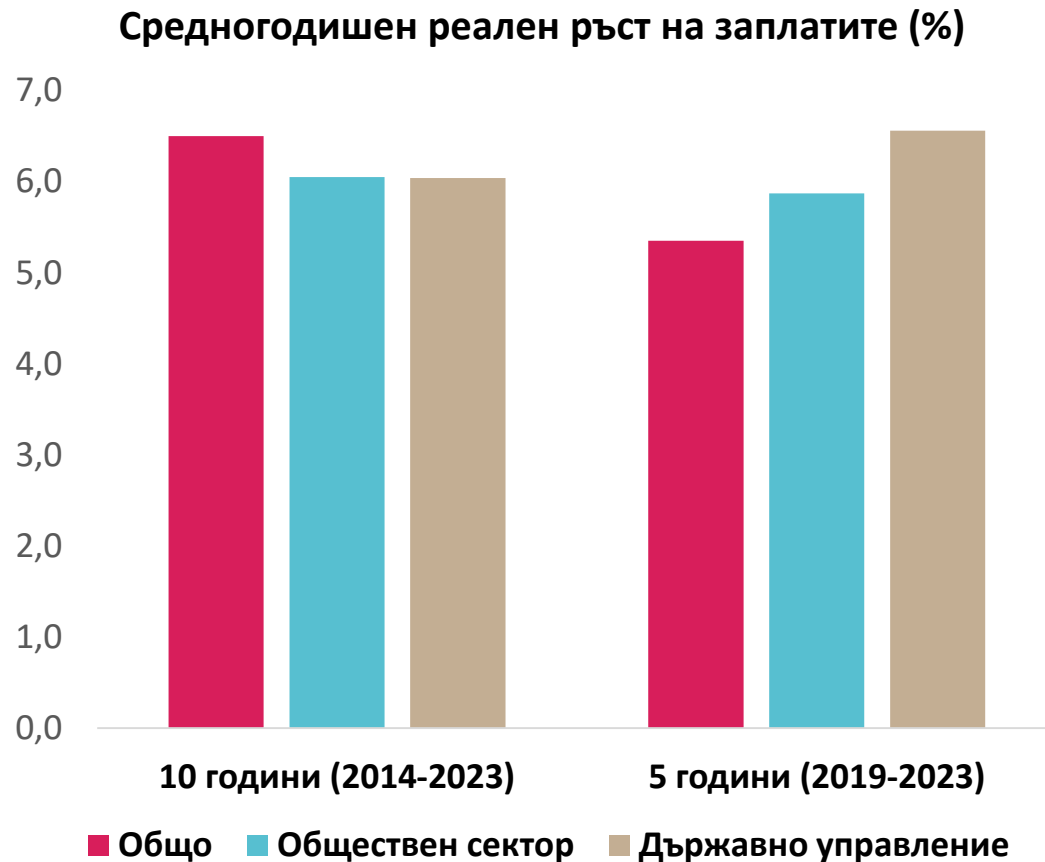

- ✓ За периода 2004-2023 г. България отчита 11 години на бюджетен дефицит и 9 години на бюджетен излишък;
- ✓ Периодите на дефицит са дълги. Първият от 2009 г. до 2015 г. покрива глобалната финансова криза, последвалата европейска дългова криза и фалита на КТБ;
- ✓ Периодът след пандемията регистрира най-високо ниво на дефицит, като за целия 5-годишен период дефицитът е средно над 3% от БВП.

Как решенията на парламента тежат на бюджета за 2025 г.?

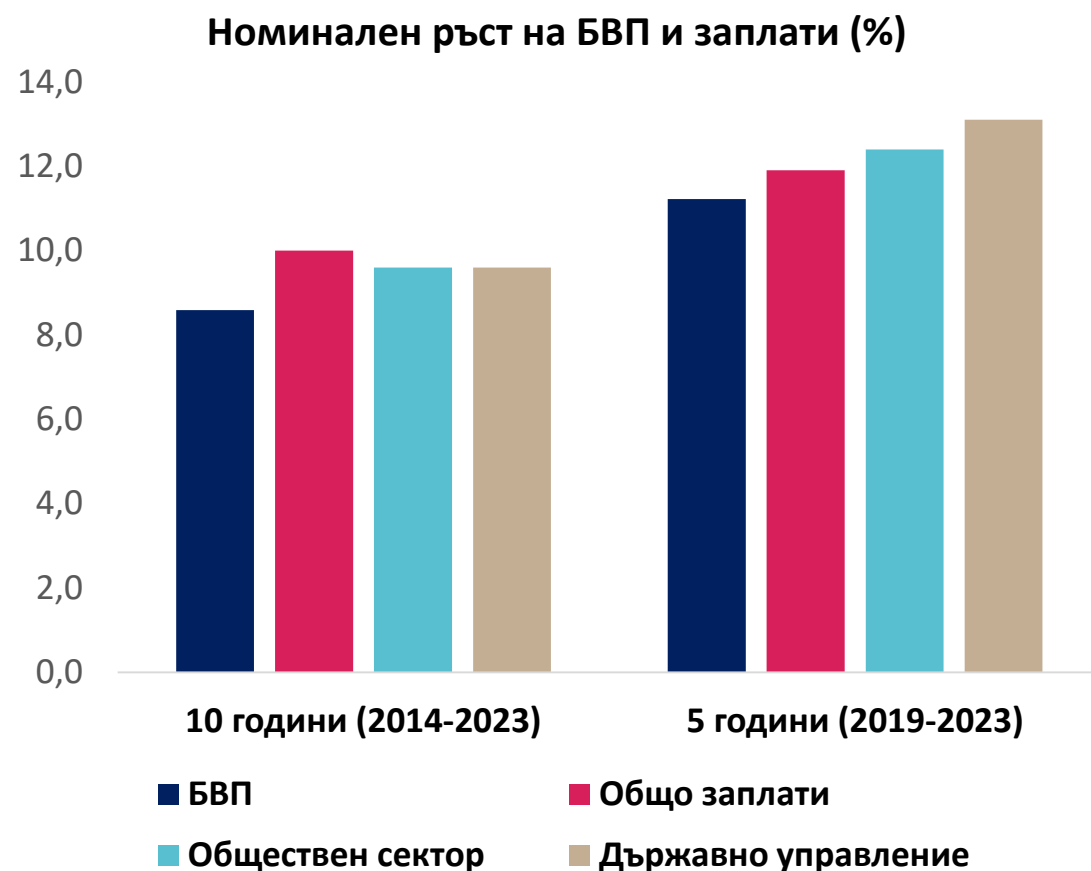
- Ново правило за заплатите в МВР (ЗИД ЗМВР от февруари 2024 г.)
 - Базата за определяне размера на основното месечно възнаграждение за най-ниската длъжност е средната работна заплата за страната за второто тримесечие на предходната година (чл. 177) – **2 296 лв.** (НСИ)
 - Общо разходите за заплати в МВР през 2024 г. са над **2,5 млрд. лв.** (на база старото правило)
 - Очаква се ръст от 40-50% на възнагражденията, като това са **допълнителни 1,2 млрд. лв.** през 2025 г.
- Ново правило за заплатите в МО (ЗИД ЗОВС от април 2024 г.)
 - Базата за определяне размера на основното месечно възнаграждение за най-ниската длъжност се определя ежегодно въз основа на средната работна заплата за страната за второто тримесечие на предходната година (чл. 212) – **2 296 лв.** (НСИ)
 - Общо разходите за заплати в МО през 2024 г. са близо **1,7 млрд. лв.** (на база старото правило)
 - Очаква се ръст от 30-50%, като това са **допълнителни 500-600 млн. лв.** през 2025 г.
- Ново правило за разходите за висше образование (ЗИД ЗВО от март 2024 г.)
 - Средствата от държавния бюджет за финансиране на висшето образование се планират ежегодно в размер не по-малък от **0,9 на сто от brutния вътрешен продукт** (чл. 90а)
 - Това са общо средства в размер на близо **2 млрд. лв.** през 2025 г.

Разходите за персонал: „охлаждане“ на обещанията

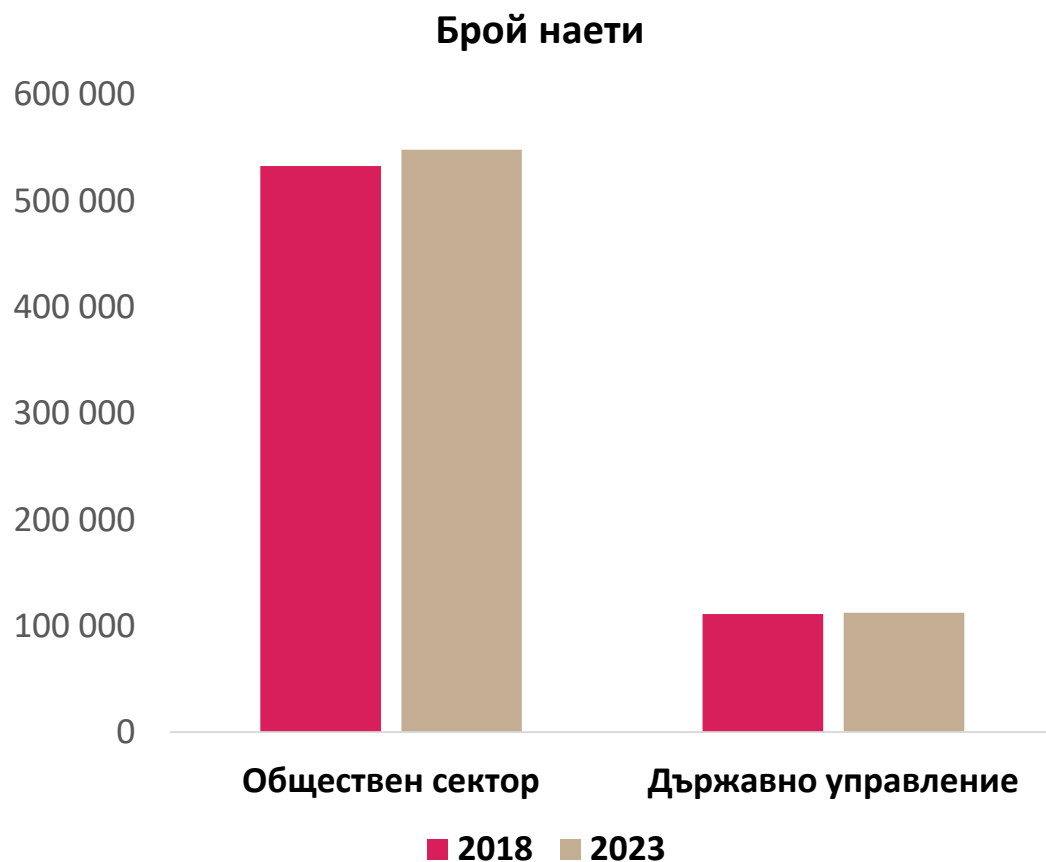
- ✓ Амбициите за повишаване на заплатите в общественения сектор трябва да отчитат връщането към среда на ниска инфлация;
- ✓ „Охлаждане“ не означава „орязване“ – става въпрос за приемлив реален ръст.
- ✓ Както общо за икономиката, така и в обществения сектор и за администрацията, средният реален ръст на заплатите е в рамките на 5.3-6.5 процента годишно за последните 5 или 10 ГОДИНИ.

Заплати и икономически растеж

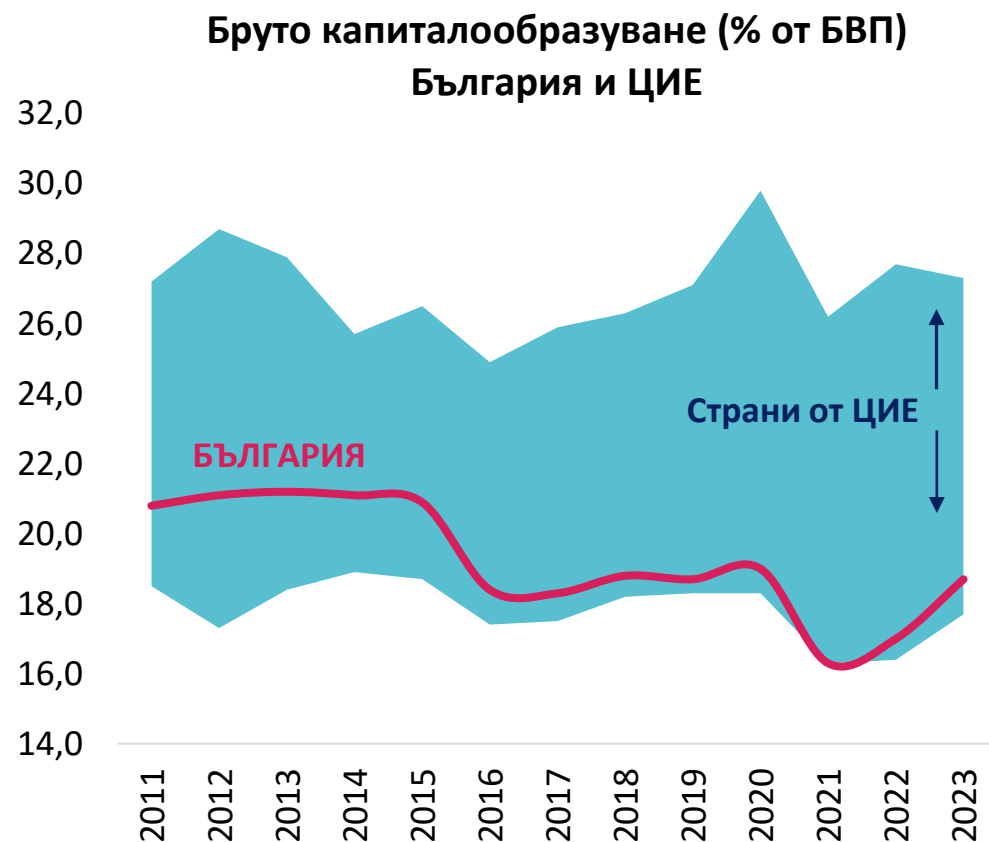
- ✓ Номиналният ръст на разходите за труд изпреварва номиналния ръст на БВП средно за последните 5 и 10 години;
- ✓ Това е вярно както в период на висока, така и в период на пониска инфлация;
- ✓ За последните 5-години най-бързо растат заплатите в сектор „държавно управление“, следвани от общественния сектор разглеждан като цяло, като изпреварват увеличението в частния сектор.

... но защо публичният сектор расте?

- ✓ За последните 5 години броят на наетите в обществения сектор нараства с 15 хил., и с малко над хиляда в администрацията;
- ✓ За същия период населението в работоспособна възраст в България се свива с над 300 хил. , а от последното преброяване – с един милион;
- ✓ Публичният сектор трябва да се све адекватно на демографските процеси включително чрез административна и териториална реформа, както и заменяйки човешки труд с електронни процеси, служебно използване на регистри и данни и електронни услуги за граждани и бизнес.

Фискална политика за растеж и инвестиции

- ✓ Пoвече от десетилетие България отчита трайно ниски нива на капиталoобразуване – под 20% от БВП, като средно за периода 2019-2023 г. нивото е 17,9%;
- ✓ Инвестиционната активност е показателят по който изоставаме чувствително от другите страни в Централна и Източна Европа – в региона капиталoобразуването е средно над 22% от БВП, а в някои икономики трайно надхвърля 25% от БВП.

Мерки в сферата на данъците

Подкрепа на предприемачеството, инвестициите и растежа чрез придържане към принципа „ниски данъчни ставки – широка данъчна основа“, което означава:

- ✓ Единни данъчни размери и **премахване на преференциите** – фокус върху намалените ставки на ДДС и ваучерите за храна;
- ✓ Мерки за **по-висока събираемост** – фокус върху ТОЛ системата, приходите от хазарт и облагането на имотите;
- ✓ Стимул за инвестициите и иновациите – **бърза амортизация** (100% в първата година за машини и оборудване, транспортни средства, компютри и софтуер), **данъчен стимул за разходи за иновации и развойна дейност** (признаване на разходите за развойна дейност в двоен размер) и възприемане на изключенията за съществена стопанска дейност;
- ✓ Намаляване на тежестта върху доходите от формална заетост – **намаляване на осигурителната тежест** и повишаване на разполагаемия доход.

Мерки по отношение на разходите

- ✓ **Намаляване на заетите в публичния сектор** чрез структурни реформи, включително дерегулация, приватизация и активно използване на електронни процеси и услуги;
- ✓ **Тавани за номинално нарастване на разходите**, съобразени с икономическия растеж – преразглеждане на решенията на парламента, които тежат на бюджета;
- ✓ Допълнително финансиране за приоритети на политиката само за сметка на съкращаване на разходи в други сфери чрез реформи;
- ✓ **Насочване на социалните разходи** чрез премахване и ограничаване на програмите с широк достъп и без насочен ефект от помощите;
- ✓ Изпълнение на инвестиционната програма и привличане на частен ресурс в големи инфраструктурни обекти, в т.ч. магистрала и воден сектор;
- ✓ Връщане на разходите на нива под 40% от БВП и **премахване на дефицита в средносрочен план.**

ECONOMIC
POLICY REVIEW
every Friday

БЮДЖЕТ 2025

Структурни реформи за инвестиции,
растеж и преодоляване на дефицита

ИИИ
ИНСТИТУТ ЗА ПАЗАРНА ИКОНОМИКА

FRIEDRICH NAUMANN
FOUNDATION For Freedom.